

TUNTOSARVI

N:o 19-22 1980

TUNTOSARVI

Ilmestyy 22 kertaa vuodessa

N:o 19-22

31. pnä joulukuuta 1980

6. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Pirjo Rissanen

TOIMITUKSEN OSOITE

35400 Länkipohja

puh. 935-31357

SISÄLLYS

Päätoimittajan kynästä	1
Kuurosokeiden viikko	2
Tiedotuksia	5
Ajankohtaista	6
Lukijan kirjeitä	11

PÄÄTOIMITTAJAN KYNÄSTÄ

Vuosi on mennyt hyvin nopeasti. Tämä lehti on vuoden viimeinen lehti. En tiedä tarkalleen milloin tämä voidaan painaa, joten en myöskään tiedä kirjoittaisinko joulusta vai uudesta vuodesta. Nyt on kuitenkin joulun vielä aikaa. Toivon, että teillä jokaisella on rauhallinen ja mieliä virkistävä joulukuukausi. Minusta on ollut mukava toimittaa teille tätä lehteä. Kiitän teitä kaikkia yhteistyöstä ja toivon, että autatte minua myös ensivuonna.

Toivon, että uusivuosi toisi tullessaan teille jokaiselle uusia ystäviä, virkistäviä leirejä ja matkoja sekä antaisi uusia voimia kestävämmän yksinäisyyttä ja elämään kuuluvia vaikeuksia, joita meillä kaikilla ihmisillä on.

Lämpimät ajatukseni teille jokaiselle

Pirjo

KUUROSOKEIDEN VIIKKO

Sokeain viikolla oli teemana: Kuurosokeat

TEEMAPÄIVÄ KUUROSOKEUDESTA 11.11.1980

Marja-Leena Avilan puheenvuoro

Haluan lyhyesti kertoa miltä minusta tuntuu olla kuurosokea. Olen ollut syntymästäni asti tavallaan kuurosokea. Jo lapsena todettiin minulla kuurouden lisäksi olevan silmän verkkokalvon rappeutuma, josta tällä hetkellä oireena hyvin kapeat näkökentät (putkinäkö), hämäräsokeus ja häikäisy kirkkaassa valossa. Oikeastaan en ole aivan täysin kuuro, sillä kuulen kuulolaitteen avulla ääniä. Puheesta en saa selvää edes apuvälineen avulla. Tällä hetkellä taudin etenemistä ei voida pysäyttää millään lääketieteellisillä keinoilla.

Puhun nyt niistä ongelmista, jotka ovat liittyneet lähinnä minun opiskeluuni. Muistan vielä hyvin kun olin kansankorkeakoulussa opiskelemassa kuulevien ja näkevien kanssa samalla luokalla. Minulla ei ollut omaa tulkkia. Opiskelu oli hyvin raskasta ja vaikeaa. Oppitunnilla istuin aivan opettajan vieressä ja yritin lukea hänen huuliltaan. Kun toiset oppilaat puhuivat opettajalle, niin minä en tiennyt mitä ja

mistä he puhuivat. Hehän istuivat minun selkäni takana enkä minä pystynyt paikallistamaan kuka puhui. Minulta saattoi mennä paljon tärkeitä asioita ohi ja sen takia yritin lukea, kapeaa kenttääni käyttäen, niin paljon kun jaksoin ja pystyin. Näin yritin pysyä muiden oppilaiden mukana. Kuulevat ja näkevät koulutoverini pyysivät minut mukaan syntymäpäiväkahveille. Meitä oli monta tyttöä, olin ainoa kuurosokea joukossa. He keskustelivat vilkkaasti keskenään ja eivät muistaneet ottaa minua huomioon. Tällaisessa tapauksessa joudun olemaan yksin vaikka olen ihmisten ympäröimä.

Tällä hetkellä pärjään vielä aika hyvin. Liikun vielä, varsinkin päivisin, näköäni hyväksi käyttäen. Iltaisin joudun olemaan vähän varovaisempi. Hyvässä valossa voin lukea huulilta sopivan etäisyyden päästä. Voin myös silmilläni seurata viittomakieltä sopivan etäisyyden päästä ja sopivassa valossa. Suuremmissa kokouksissa, varsinkin jos on ahdasta minulle joskus viitotaan käteen.

Tällä hetkellä opiskelen Näkövammaisten ammattikoulussa. Täällä meitä kuurosokeita nuoria on 14. Käytämme yleensä keskenämme viittomakieltä, suurin osa meistä on käynyt kuurojen koulun. Jotkut näkevät viittomia toisille on parasta viittoa kä-

teen. Täällä koululla kuurosokeilla ei ole mahdollisuutta osallistua kerhoihin tai muihin kuuleville tarjotuihin vapaa-ajan toimintoihin. Täällä on liian vähän henkilökuntaa. Kuurosokeiden tulkkina ja opaana voi joku toimia vain hyvin harvoin. Me kuurosokeat emme haluaisi olla koko ajan huoneessamme. Haluaisimme tavata muita ihmisiä sekä toimittaa asioitamme. Koululle pitäisi saada enemmän henkilökuntaa.

Kuurosokeus on niin vaikea vamma, että kuurosokeille pitäisi myöntää ne apuvälineet, jotka helpottavat heidän jokapäiväistä elämäänsä. Kuurosokeat saavat jo tärisyttäjällä toimivan herätys- ja ovikellon, kuurosokeiden keskustelukoneen ja niin edelleen. Monet tarvitsisivat muitakin välineitä. Joku tarvitsisi opiskelua ja työntekoa varten esimerkiksi luku-television. Kuurosokeus on vaikea kommunikointi ja tiedonsaanti-vamma. Kuurosokean mahdollisuudet saada tietoa näön tai kuulon kautta ovat olemattoman pienet. Kuurosokeus olisi aina nähtävä omana vammahana eikä apuvälineitäkään pitäisi myöntää tai evätä vain jommankumman vamman pohjalta. Nyt on kehitteillä myös puhelin kuurosokeille. Puhelimen käyttö antaisi kuurosokealle mahdollisuuden saada yhteyttä muihin ihmisiin myös välimatkan

päähän. Tämäkin auttaisi pois yksinäisyydestä. Olen usein miettinyt, että kun olen saanut koulun loppuun haluaisin tehdä työtä oman ryhmäni eli kuurosokeiden parissa. Uskoisin, että sopivaa työtä varmasti voisi löytyä joko kuurosokeiden yhdistyksestä tai täältä ammattikoululta. Olen sitä mieltä, että kuurosokeat tarvitsevat kuurosokeita työntekijöitä. Toinen kuurosokea joka on käynyt läpi samat vaikeudet ja joka on saanut koulutuksen ja joka ymmärtää ja itse on oppinut elämään vammansa kanssa voi monta kertaa parhaiten tukea ja auttaa toista kuurosokeaa vaikeiden kriisiaikojen läpi. Hän myös tietää ne ongelmat joiden kanssa me kuurosokeat joudumme elämään joka päivä. Uskon siihen henkiseen tukeen ja rohkaisuun, jota vain kuurosokea ihminen voi toiselle kuurosokealle ihmiselle antaa.

TIEDOTUKSIA

Tuntosarvi ei ole ilmestynyt pitkään aikaan ja syynä on ollut kirjapainon muutto uuteen toimitaloon. Muuton jälkeen pistepainokonetta ei voitu asentaa

paikoilleen vaan lattiaa piti ensin korjata. Jotkut eivät ole saaneet lehteä no 16. Virhe on tapahtunut joko postissa tai lähettämössä. Asiasta on huomautettu ja toivon, että tulevaisuudessa jokainen saa ilmestyvän lehden.

AJANKOHTAISTA

SANOMALEHTILAKKO

Suomen sanomalehtimiesliitto ehti olla yli kolme viikkoa lakossa. Silloin ei Suomessa ilmestynyt sanomalehtiä eikä aikakauslehtiä. Lakon avulla sai toimintuksellinen henkilökunta palkkansa paranemaan 11 %. Tämä sopimus on voimassa vähän yli kaksi vuotta. Myös irtisanomissuojaa parannettiin tässä sopimuksessa. Lakko loppui keskiviikkona 3 p:nä joulukuuta, ja sen jälkeen olemme taas saaneet lukea sanomalehtiä.

HINTOJEN KOROTUKSIA

Televisioluvat nousevat ensi kesäkuun alusta keskimäärin 13 %. Korotuksen jälkeen mustavalkoisen television lupamaksu on 140 mk, yhden ohjelman näkyvyysalueella kuitenkin vain 105 mk. Väritelevision lupamaksut ovat vastavasti joko 245 mk tai 205 mk puolessa vuodessa.

URHEILUA

Suomalainen hiihtäjä Harri Kirvesniemi tuli toiseksi nuorten hiihtäjien 15 kilometrin hiihdoissa Sveitsissä. Neuvostoliiton Evgeni Beljajev tuli ensimmäiseksi ja voitti Kirvesniemen vain kymmenellä sekunnilla.

Naisten viiden kilometrin hiihdoissa Suomen paras oli Hilikka Riihivuori, joka tuli neljänneksitoista. Riihivuori kaatui kaksi kilometriä ennen maalia ja menetti pelin.

TUKIHENKILÖITÄ KUUROSOKEILLE

Ensimmäinen kuurosokeiden tukihenkilökoulutuskokeilu alkoi lokakuussa. Kokoonnuimme yhdeksi

viikonlopuksi Jyväskylän näkövammaisten koululle. Kouluttajia oli neljä, Inger, Kaija, Marja-Leena Saari-
nen ja minä (Pirjo). Kurssilaisia oli yksitoista. Nämä
yksitoista halukasta tukihenkilöä olivat eri puolilta
Suomea. Kaksi tukihenkilöä alkoivat kuurosokean
lapsen ja hänen perheensä ystäväksi. Loput yhdek-
sän saivat kukin oman kuurosokean, jonka luona
käyvät noin kerran viikossa. Monellakaan kuuroso-
kealla ei ole mahdollisuutta ulkoilla tai harrastaa il-
man opasta. Joillakin kuurosokeilla ei ole edes omaa
ystävää, jolle voisi kertoa ilot ja surut. Tukihenkilö
voisi olla tällainen ystävä. Tukihenkilö voi joskus esi-
merkiksi tulla iltakahville ja samalla lukea päivän
lehden, kertoa maailman tapahtumista ja tällä tavalla
tuoda kuurosokealle myös tietoa. Toivon, että tule-
vaisuudessa voisimme kouluttaa monta uutta tuki-
henkilöä, kuurosokean ystävä. Toivon, että ainakin
ne kuurosokeat jotka joutuvat paljon olemaan yksin
saisivat tällaisen ystävän itselleen.

POHJOISMAISET KURSSIT

Aikaisemmin on tässä lehdessä ollut kirjoituksia
kuurosokeiden parissa työskentelevien henkilöiden

pohjoismaisesta koulutuksesta. Lasten parissa työs-
kentelevien kurssi alkaa jo 23.2. ja sille kurssille on
hakeutumisaika jo päättynyt.

Aikuisten kanssa työskenteleville alkaa 15 viik-
koa kestävä kurssi 20.4.1981. Kurssi ei ole yhtäjak-
soinen vaan se on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäi-
nen jakso on ajalla 20.4.-22.5., toinen jakso on syys-
kuussa, jolloin ollaan käytännön jaksolla jossain toi-
sessa pohjoismaassa, tämän jälkeen tehdään kirjalli-
sia töitä kotimaassa ja marraskuussa ollaan viimeisel-
lä teoria-jaksolla kurssipaikalla. Kurssipaikka on
Ruotsissa Uddevallan kaupungissa. Kursseilla on
tulkki suomenkielisiä varten. Käytännön jaksolla ei
kuitenkaan ole tulkkia. Kurssi siihen sisältyvine mat-
koineen on osanottajille täysin ilmainen. Hakemus-
kaavakkeita saa Kulttuurisihteeristöltä, jonka alaista
toimintaa tämä koulutus on. Osoite: Kultursekrete-
riatet, Nordiska Ministerrådet, Snaregade 10, DK-
1205 Köpenhamn K, Danmark. Lisätietoja saa Inger
Lindgreniltä puhelin 90-77041. Tanskaan voi kirjoit-
taa suomeksi. Hakemukset voi myös täyttää suo-
menkielellä.

UUDEN VUODEN TERVEHDYS KAIKILLE LUKIJOILLE

Uusi vuosi on alkamassa. Yhdistykselle tämä vuosi on juhlavuosi monessa mielessä. Yhdistys täyttää 10 vuotta. Se on vielä nuori yhdistys. Juhlavuosi tämä on yhdistykselle myös siksi, että aivan selvästi yhdistys tämän vuoden aikana alkaa kehittyä. Kaija, joka on kaikille tuttu, siirtyy yhdistyksen palvelukseen heti tammikuussa. Myös lasten työntekijä Marja-Leena siirtyy Kuulonhuoltoliitosta kuurosokeiden omaan yhdistykseen. Yhdistys alkaa siis vähitellen toimia myös kuurosokeiden palvelujen tuottajana. Tänä vuonna kuurosokeiden oma yhdistys myös kantaa vastuun sopeutumisvalmennuskursseista. Eräänlaista juhlaa on myös se, että on Suomen vuoro järjestää pohjoismainen konferenssi ja leiri. Nämä kaksi yhdistetään yhdeksi tapahtumaksi ja niiden aiheena tulee olemaan kulttuuri. Vuosi on myös vammaisten vuosi. Toivottavasti tämä on meille kaikille onnen vuosi. Hyvää Uutta Vuotta kaikille toivovat Inger ja Kaija.

LUKIJAN KIRJEITÄ

TERVEISET KUORTANEELTA

Seppo Kamppinen

Viime syyskuun ensimmäisenä päivänä kokoonnuimme Kuortaneen urheiluopistolle kuurosokeiden urheiluleirille. Kuurosokeita oli 22 ja kuulevia oppaita 10 henkilöä. Saunoimme joka päivä ja kävimme uimahallissa uimassa. Seppo Mertanen opetti meille judoa. Seppo halusi opettaa meille kuurosokeille oikeaa kaatumista. Vuosi sitten Seppo opetti meille myös judoa. Kuurosokeat eivät voi harjoitella kotona ja siksi aloitettiin kaikki alusta. Jos osaa kaatua oikein niin ei satuta itseään. Yhtenä iltana kävimme ravintola Nokiottassa. Olimme tervetulleita vieraita. Tarjoilijat olivat ystävällisiä ja palvelivat meitä hyvin. Olimme käyneet samassa paikassa vuosi takaperin ja meidät muistettiin. Söimme lämpimät voileivät ja joimme kahvia. Keskustelimme paljon ja tanssittimme tyttöjä. Tanssisali oli liian pieni. Musiikki kuului pumputuksina ja meillä oli hauskaa. Yöllä saati vettä ja menimme takseilla opistolle nukkumaan.

Aamulla emme uskaltaneet uimaan koska sauna ei ollut lämmin. Uimahallin vesi tuntui liian kylmältä. Muutamat kävivät uimassa. Se virkistää aamulla ja tekee hyvää ruumiin kunnolle. Osa meistä oli syyskuun kolmantena päivänä opiston pihalla, kun mies veti Suomen lipun salkoon. Oli presidentti Urho Kekkosen 80-vuotispäivä. Me Kuortaneella olevat kuurosokeat lähetimme onnittelusähkeen presidentille.

Perjantaiamupäivän olimme urheilukentällä. Meillä oli urheilukilpailut. Sää oli huono. Oli paljon sumua ja kylmäkin oli. Miehet ja naiset kilpailivat omissa sarjoissaan. Juoksimme 60 metriä, hyppäsimme korkeutta ja pituutta, kilpailimme kaikki tavalliset lajit. Uintikilpailu oli uimahallissa. Illanvietossa Kaija jakoi meille kaikille palkinnot.

KESÄMUISTOJA

Senni Kantelinen

Oli heinäkuu, kun päätin ottaa lomaa kodin- ja puutarhanhoidosta ja lähteä kyläreissulle. Oli lauantai-päivä, kun poikani Hannu vei minut Vilppulassa junaan. Parin tunnin jälkeen olin Hämeenlinnassa, mis-

sä Eila ja Samuli olivat minua vastassa. Satoi vettä, mutta se ei tapaamisemme iloa sumentanut. Eilalla ja Samulilla on kaunis ja viihtyisä koti. Sunnuntaina katselimme kaunista Hämeenlinnaa. Samalla kävelyretkellä poikkesimme Lean ja Viljon luona kylässä. Heillä on myös kaunis koti. Siellä minä aloin heille jutella, että minun tekee mieleni ajaa laivassa Tampereelle. He kaikki innostuivat asiaan ja niin me päätimme keskiviikkoamuna lähteä laivamatkalle sillä varauksella, että on kaunis ilma. Maanantaina kävimme kuurojen talolla. Eilalla oli asiaa Pirkko Leppä-selle. Kerroimme Pirkolle laivamatkasuunnittel-mamme. Pirkko oli kiva ja soitti heti laivayhtiölle ja kysyi meille alennuslippuja. Niin me kuurosokeat pääsimme puolella maksulla. Olimme maanantai-iltana Hilkan ja Karin luona kylässä. Sinne tulivat myös Ulla ja Kaisu. Pöydällä oli Tuntosarvi -lehti. Eila pisti lehden käteeni ja kysyi mitä Tuntosarvi nimi tarkoittaa? Siinä he istuivat ympärilläni ja minä yritin selvittää mitä se tarkoittaa. Mietin ensin kuinka selittäisin niin, että ymmärtäisimme toisiamme. Aloin kertoa etanasta, joka on pieni eläin ja jolla on tuntosarvet. Tuntosarvilla etana tunnustelee ympäristöään ja niiden sarvien varassa etana elää. (Inger kirjoitti samasta asiasta myöhemmin). Tiistaina soitimme

Riitalle tulostani Tampereelle. Riitta lupasi olla minua vastassa laivarannassa klo 13.30. Oli satanut monena päivänä ja meitä jännitti seuraavan päivän ilma, paistoihan aurinko? Heräsimme aikaisin ja aurinko paistoi ja ilma oli tyyni ja lämmin. Iloisella mielellä ja hymy huulilla kiiruhdimme laivarantaan. Pian tulivat muutkin ja nousimme laivaan. Laivan nimi oli Aulanko. Istuimme ensin vähän varoen ja seurassimme muita matkustajia. Pian huomasimme, että muut matkustajat olivat rentoja ja niinpä mekin uskaltauduimme nousta kannelle istumaan. Mikä ihana näky. Laiva halkoi peilityyntä järveä, vesi kimmelsi ja aurinko paistoi kuumasti. Kauniit kesävihreät rannat lipuivat ohitsemme. Hattulassa oli vanha tuulimyly rannalla, mutta en nähnyt niin kauaksi. Seilasimme Vanajavettä, kapeita salmia Roineenselälle. Poikkesimme monissa laitureissa. Kävimme kahvilla ja söimme hienoja voileipiä.

Kun istuimme jälleen etukannella, aloin epäillä laivan olevan myöhässä. Toiset sanoivat ettei laiva ole myöhässä. Kangasalan jälkeen kun laiva alkoi palata takaisin samaa reittiä huomasimme kaikki, että nyt on jotakin vinossa. Tytöt menivät kysymään kapteenilta milloin laiva saapuu Tampereelle. Kapteeni sanoi, että meidän olisi pitänyt vaihtaa laivaa

Visuvuoressa. Saimme ohjeet loppumatkaksi. Eila tuli minulle kertomaan, että on tullut erehdys. Minua alkoi huvittaa kun kuulin erehdyksestä. Ajattelin, että Riitta luulee minun pudonneen laivasta, kun en ole sovittuun aikaan Tampereella. No, me seilasimme Roineen selkää toiseen kertaan ja jäimme Visuvuoressa pois. Kapteeni saatteli meidät laiturille ja toivotti hyvää matkaa. Kapteeni oli kiltti mies, kun ei ottanut meiltä lisämaksua. Nousimme Roine-nimiseen laivaan. Se oli paljon pienempi laiva ja kansi oli avonainen. Matkamme oli mutkistunut ja pilviä alkoi kertyä taivaalle. Menimme alas baariin ja joimme kahvit mansikkaleivoksilla. Alkoi satamaan vettä ja me aloimme pitkästyä ja väsyä. Olihan meidän viiden tunnin laivamatkamme muuttunut yhdentoistatunnin matkaksi. Vihdoin klo 19.30 saavuimme Tampereelle. Jännitti kovasti onko Riitta minua vastassa. Tarkkasilmäinen Eila näki jo kaukaa Riitan laiturilla. Minulta pääsi helpotuksen huokaus. Riitta oli päivällä huomannut kysyä milloin seuraava laiva saapuu ja tiesi tulla vastaan. Kun Aulangolla ostimme matkaliput saimme myöskin esitteet. Minä pistin esitteet laukkuuni. Ajattelin, että en viitsi alkaa suurenuslasin kanssa tiirailemaan. Luotin myös näkeviin seuralaisiimme. Matkasta opimme, että mukana

olisi pitänyt olla yksi hyväkuuloinenkin. Pienellä opastuksella voisimme tehdä kesäisin hauskoja laivamatkoja. Hyvällä ilmalla laivamatka on virkistävä kokemus jota muistelee mielihyvällä kauan. Riitan luona sain levätä ja viihdyin hyvin hänen kauniissa kodissaan. Tykkäsin lapsista ja lapset tykkäsivät minusta. Riitan mies Reijo saatteli minut Marko-pojan kanssa perjantaina linja-autoon. Hannu oli minua vastassa ja niin päättyi lomamatkani onnellisesti. Olin taas rakkaassa kodissani. Usein muistelen hauskaa kesämatkaani.

Nimimerkki: Pasi

On syyspäivä. Kaksi kuuroa, mies ja nainen, istuu asunnossaan. Ajatus kulkee kummallakin samaa rataa. Nainen on kuurosokea ja mies huonokuuloinen. Heidät on irtisanottu asunnostaan. Mies ajattelee aikaisempia syyspäiviä kotipaikallaan. Ajatus karkaa väkisin sinne. Jos ei ollut muuta työtä saattoi käydä marjassa. Aina oli pientä puuhaa. Nyt on toisin, he asuvat kaupungissa. Lopulta mies viittoon vaimolle, että hän alkaa kirjailijaksi. Vaimo naurahtaa. Hän ei usko mitä mies puhuu. Vaimo luulee, että mies lei-

killään puhuu, kiusoitellakseen. Heidän elämänsä on ollut raskasta. Aina kovaa työtä. He miettivät usein miksi kuuroille on kaikki niin vaikeaa ja kovaa. Tuo asuntoasia tuntuu aivan ylipääsemättömältä esteeltä. Vaimo olisi halukas muuttamaan etelään. Etelässä olisi kuurosokealle palveluja lähempänä ja olisihan siellä sukulaisia. Olisi kaikenlaista kurssitoimintaa ja leirejä. Mies epäröi. Olisi ikävä muuttaa uudelle paikkakunnalle. Se ei tunnu oikein houkuttelevalta. Tuleehan heille oma lehtensä, Tuntosarvi. Se tulee luetua tarkoin ja aina otetaan kantaa kaikkiin tapahtumiin (asioihin). Niinkuin kirjoitus yhdysmiehestä, joka olisi halukas auttamaan kuurosokeita omalla vaatimattomalla tavallaan. Mies ei ole käynyt millään kurssilla, vaan on itse oppinut viittomaan ja kommunikoidaan kuurojen kanssa. Vaimo lapsesta saakka kuuro ja myöhemmin näön heikentyessä on ollut monilla leireillä mukana.

Monesti he ovat joutuneet ihmisten kylmäkiskaisuuden ja suoranaisesti vainon kohteeksi. Eivät he voi käsittää miksi näin on. Mies usein lohduttaa vaimoaan, että on sitä selvitty pahemmistakin paikoista, kyllä tämäkin järjestyy, jos ei hyvin niin huonosti. Sellaista junnaamista heidän elämänsä on aina ollut. Kyllä on paljon iloisiakin hetkiä. Toiset kuurot

käyvät kylässä. He ovat vieraanvaraisia ja haluavat uusia ystäviä. Myös yhteiset kävelyretket ja käsityöt virkistävät. Lisäksi vaimo on taitava keittäjä. Aika ei tule pitkäksi. Mies käy usein pyöräilemässä ja kesällä kalassa. Mies haluaisikin hankkia oman kalamajan, jossa voisi käydä kalassa yötä myöten.

Tässä he haluavat lähettää kaikille kuurosokeille lämpimät syksyiset terveiset.

SYKSYN PUOLUKKASATO TÄÄLLÄ KAINUUSSA

Leevi Haverinen

Vaikka olikin heikko puolukkasato, niin marjanpöimijoita oli paljon. Kauppaliikkeet tarjosivat korkeita hintoja kilosta. Alussa oli 8 mk kilo. Vähitellen kilon hinta nousi 10 markkaan ja lopulta se oli jo 12 mk kilo. Kuhmossa oli puolukkasato parhain. Vähemmän oli noissa naapuripitäjissä. Noilla metsähallituksen ylemmillä kangasmailla oli runsaampi marjasato, alavilla mailla marjoja oli vähän. Minäkin kävelin tuota metsäpolkua ja käsilläni etsin marjan varsia. Löysin puolukoita syötäväksi. Oli hupaisaa liikkua tuolla metsäpolulla, kun itse löysi marjoja syötäväksi. Vielä myöhempänä, lokakuulla, on puolukka

maukkaampi ja mehevämpi marja syödä. Hyvin saivat näkevät lähimmäiseni talveksi hillomarjoiksi ja mehuksi keitettyä. Marjanpöimijat saivat siinä 200 - 250 markan päiväpalkkoja, kun veivät kauppaan ne marjat. Kuhmon torilla oli myös paljon puolukan ostajia.

TYYSKYLÄN KURSSILTA

Tyyskylän kurssi oli 12-22 elokuuta. Oli mukavaa, hiljaista ja rauhallista. Tällä kertaa oli hyvin vähän tuttuja mukana. Sain paljon hyviä neuvoja. Tahdon sydämestäni kiittää teitä kaikkia hyvästä ja ystävällisestä kurssista. Toivotan teille kaikille kaunista syksyä.

Aili Manninen